

Nr 2 2018

Gutefåret

Fästingar sprider smitta

Gutefårens horn

Besök i Blackelid

TIDNINGEN GUTFÅRET

Nr2 2018 ~ Årgång 38

INNEHÅLL

Krönikan	sid 3
Lammköket	5
Fästingar sprider smitta	6
Besiktigade baggar	11
Årsmöte	12
Gutefårens horn	14
Besök i Blackelid	16
10 fakta om får	18
Nya i föreningen	20
Medlemsannonser	20
Nytt från styrelsen	21
Notiser	24

I tidskriften ansvarar författarna själva för innehållet i sina artiklar, som ej behöver återge redaktionens mening. Gutefåret förbehåller sig rätten att använda allt publicerat material på föreningens hemsida. Undantag görs endast på särskild begäran.

Tidskriften trycks med ekonomiskt bidrag från Sverige och EU inom ramen för det svenska landsbygdsprogrammet för jordbruket.

UTGIVNING OCH MANUSSTOPP

Nr 1: 15 mars	Manusstopp 20 februari
Nr 2: 15 juni	Manusstopp 20 maj
Nr 3: 15 september	Manusstopp 20 augusti
Nr 4: 15 december	Manusstopp 20 november

Omslagsbild
Får på Hagets
lantrasgård.

Foto:
Åsa Murhed

Sid 6

Sid 16

Sid 18

REDAKTION

Anna Hall
Borensberg
0708 - 74 89 76
anna.hall@gutefar.se

Åsa Murhed
Grafisk form
0705 - 13 88 13
murhed@telia.com
www.murhedinfo.se

Utgivare: Föreningen Gutefåret
Ansvarig utgivare: Börje Ingvarsson
redaktion@gutefar.se
www.gutefar.se

Föreningen Gutefåret utger denna medlemstidskrift för att stärka medlemskontakten och lämna allsidig information om aktuella förhållanden och möjligheter i vården och bevarandet av gutefåren.

Tidskriften kommer ut fyra gånger per år, normalt i mars, juni, september och december.

Publikationen är ett medlemsblad som kostnadsfritt skickas till föreningens medlemmar samt ett antal till fårnäringen knutna personer och institutioner.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Tryck och repro:
Ljungbergs Tryckeri Klippan

Krönikan

Våren kom kvickt i år – gräset också!

Det brukar inte finnas gräs nog i hagarna förrän runt 20 maj på Gärdet men i år kunde fåren släppas ut i välkomsthagen den 12 maj, till fårens förtjusning. Lamningen kom igång ordentligt 14 dar senare än normalt... så min vår har varit annorlunda men spännande då jag längtat efter att sitta i lagårn med lammen. Alla årstider har sin charm och våren är min favorit pga lamningen.

På senare år har jag blivit väldigt förtjust i Spanien och försöker tillbringa så mycket tid det går strax norr om Malaga.

Får är vanliga i Spanien och de jag kommit i kontakt med föds antingen upp för kött eller så mjölkas de för tillverkning av fårost. Det finns fler sorters ostar än jag kan räkna upp och de smakar gudomligt allihop, om man är en ostälskare.

Det är fantastiskt att se hjordar på 250-300 får med en ensam herde, 2-3 vallhundar som håller ihop flocken och 5-6 mastiffer som vaktar mot rovdjur och lösspringande hundar. Holländare, engelsmän, ja i princip EU-medborgare från varje hörn är bosatta där, lagom blandade med spanjorer, deras hus står på inhägnade tomter och fårherden får lov att beta sina får på all mark som inte är inhägnad – det innebär att om du sitter på byns enda uteservering vid lunchtid kan du vara helt omringad av en skock på 250 stycken får!!!

Fantastisk annorlunda mot hur vi har det i vårt samhälle där vi gör vårt bästa för att hägna in våra får. Inte för att det är något fel på det – men så väldigt avkopplande att se skillnaden. Nja... kanske inte för fårherden som går där i stekheta solen...

Vi får hålla tummarna för att vi får ett härligt, soligt, väder att ses i på årsmötet i Arvika i augusti.

Ha en avslappnande, trevlig sommar!

Päivi Nurmi,
styrelseledamot

FÖRENINGEN GUTEFÅRET

Föreningen Gutefåret är en ideell förening som värnar om de behornade gotländska utgångsfårens, numera kallade gutefår, fortbestånd i svensk kultur. Verksamheten är riksomfattande och medlemskapet öppet för alla. Vi vill bevara gutefåren ur kulturhistoriska och genetiska synpunkter, främja medlemmarnas intressen och föra gutefårägarnas talan.

STYRELSE

Börje Ingvarsson

Ordförande

Knoppetorp, 590 52 Nykil
013 -33 21 07
borje.ingvarsson@gutefar.se

Ingrid Gosselman

Vice ordförande

Funbo-Lövsta, Bläckhornet 121,
755 97 Uppsala
070 332 49 86
ingrid.gosselman@gutefar.se

Anna-Karin Gustavsson

Sekreterare

Skälleryds Nygård 1
595 91 Mjölby
076 801 30 64
a-k.mjolby@wasadata.net

Annika Pettersson

Kassör

Källunge, Säggeby 467
621 79 Visby
070 951 77 30
annika.pettersson@gutefar.se

Stig Wickman

Eskelhem, Rovide 178
622 70 Gotlands Tofta
073 918 13 07
stig.wickman@gutefar.se

Päivi Nurmi

Gryttom Gärdet 1
672 91 Årjäng
070 573 49 75
päivi.nurmi@gutefar.se

Anna Hall

Kristberg, Haget 570
590 28 Borensberg
070 874 89 76
anna.hall@gutefar.se

REVISORER 2017-2018

Ordinarie

Roland Ferlin

Stora Grundemar 1,
590 95 Loftahammar
0493 - 619 25
roland.ferlin@telia.com

Leif Bosson

Torpet, V. Derome 52
432 95 Varberg
073 067 06 37
loche@telia.com

PERSONLIGA ERSÄTTARE

Karin Gusfavsson

Fjällnora 43
755 97 Uppsala
070 231 92 82
gfhantverk@gmail.com

Stig Malmberg

Hålebäcken 1
467 91 Grästorp
070 334 37 53
carina462@hotmail.com

VALBEREDNING 2017 - 2018

Tine Olsen

Kärsmossen Skönvik
671 91 Arvika
070 279 19 29
tinto44@yahoo.se

Désirée Grosvernier

Smolmark 804
672 93 Årjäng
073 20 20 900
desiree.grosvernier@gmail.com

Per Abrahamsson

Hultagården
375 90 Mörrum
073 350 99 59
per.hultagarden@telia.com

MEDLEMSAVGIFTER

2017 - 2018: Ordinarie medlem 200 kr, familjemedlem därutöver 100 kr. Betalning av medlemsavgift innebär samtycke att personuppgifterna databehandlas i enlighet med PuL/ GDPR. Bankgiro: 5881-5044 Organisationsnummer: 834001-8897 Swishnummer: 123 032 01 68

SEKRETARIAT/POSTSTÄLLE

Knoppetorp
590 52 Nykil
013 - 33 21 07
info@gutefar.se

E-post till styrelsen:
fornamn.efternamn@gutefar.se
Hemsida: www.gutefar.se

Förtydligande om förprovning

I nr 1 av medlemstidningen finns en artikel om förprovning på sidan 13. Vi vill förtydliga att när det skrivs om lösdrift så gäller det lösdrift för djur som hålls utomhus och som har tillgång till väderskydd i vindskydd eller inomhus. Alltså inte lösdrift inomhus där djur har en mindre rastfälla utomhus. Är du osäker på vilka regler som gäller så kontakta din länsstyrelse så hjälper de dig.

Lammköket

Rödvinskockt lammchili med vit böncreme, limemarinerad rödkål och libabröd

Ingredienser:

- Bladpersilja
- Fryst koriander
- Gul lök
- Lammfärs
- Libabröd
- Lime
- Rödkål
- Rött matlagningsvin
- Rysk yoghurt
- Små vita bönor
- Vitlöksklyftor
- Chiliflakes
- Flytande honung
- Kycklingbuljong
- Olja
- Paprikapulver
- Salt
- Socker
- Spiskummin
- Tomatpuré
- Torkad oregano

Tillagning:

1. Limemarinerad rödkål: finstrimla 250 g rödkål. Lägg i en bunke tillsammans med 1/2 tsk salt, finrivet skal och pressad saft från 1 lime och 2 tsk socker. Blanda ordentligt (gärna med händerna).
2. Böncreme: lägg hälften av innehållet från en burk med 400 g små vita bönor (sköljda och avrunna) i en mixerbunke. Tillsätt 2 1/2 msk fryst koriander, 1/2 vitlöksklyfta (pressad), 2 msk rysk yoghurt och 1 1/2 krm salt. Mixa slät med stavmixer.
3. Klyfta 1 gul lök och finhacka 2 vitlöksklyftor.
4. Fräs ca 250 g lammfärs i en stekgryta med olja, 2-3 min. Tillsätt lök, vitlök, 3 msk tomatpure, 2 tsk torkad oregano, 1 tsk spiskummin, 1 tsk paprikapulver, 3/4 tsk chili flakes och 2 krm salt. Fräs ytterligare 1-2 min.
5. Tillsätt 2,5 dl rött matlagningsvin, 1/2 tärning kycklingbuljong och 1 tsk flytande honung. Låt sjuda ytterligare 5-7 min.
6. Servera lammchili med limemarinerad rödkål, böncreme, libabröd och 1/4 knippe bladpersilja.

Recept från Linas matkasse.
Bild: Anna Hall

Fästingar sprider smitta till lamm på bete

Projektrapport från två gårdar

Fästing sprider smittor

Fästingen brukar i sig inte orsaka så mycket problem, men den kan sprida diverse bakterier, parasiter och virus när den suger blod. När det gäller får och fästingspridd smitta är det framför allt bakterien *Anaplasma phagocytophilum* som anses orsaka sjukdom och nedsatt produktion i många europeiska länder. Även i Sverige anses smittan orsaka problem av betydande omfattning hos betesgående lamm.

Betesfeber, anaplasmos, gör fåren känsliga för andra infektioner

Sjukdomen benämns som betesfeber eller anaplasmos, och hos får resulterar den i hög feber, ofta över 42° C, och nedsatt motståndskraft/immunitet mot diverse andra smittämnen. Det finns en rad genetiskt olika anaplasma-bakterier; på ett och samma bete har man i Norge påvisat så många som 24 varianter! Den mest allvarliga konsekvensen av smittan är de följsjukdomar/ sekundärinfektioner som uppstår då immuniteten kraftigt försvagas. Ledinflammation med åtföljande hälta ses ofta hos drabbade djur, men även t ex lunginflammation, plötsliga dödsfall eller nedsatt tillväxt förekommer. Symtomens art och omfattning varierar mycket, både beroende på individen som smittas och typen av anaplasma-bakterie såväl som typen av sekundärinfektion. Sjukdomsfall är som regel vanligare under maj/juni och september/oktober, en följd av att fästingar då har sina populationstoppar.

Projekt med stöd från Stiftelsen svensk fårforskning

Trots fortgående arbete med diagnostikutveckling och förebyggande åtgärder kvarstår farhågor hos många lammproducenter om betydande förluster bland betesgående lamm till följd av anaplasmos. Med stöd från Stiftelsen svensk fårforskning fick vi möjlighet att följa lamm på två gårdar, en i Östergötland och en på Gotland, under sommaren 2013. Huvudsakligt syfte med projektet var att genomföra strikta förebyggande åtgärder på gårdar med tidigare historik av anaplasmos, och studera effekterna av insatserna genom att följa lammen under samma betessäsong. Vi valde alltså gårdar med tidigare dokumenterade problem med anaplasmos. De skulle dessutom ha minst 100 betesgående lamm, och god möjlighet att upptäcka och ta prov på djur med nedsatt hälsa och/eller tillväxt. Gränsen för nedsatt tillväxt sattes till mindre än 150 g/dag. Förebyggande behandling gjordes vid betessläpp (vecka 0) och 3 respektive 6 veckor senare. Tio slumpvis utvalda lamm per gård följdes sedan med blodprover vid fyra tillfällen. De provtogs vid varje

behandlingstillfälle: vecka 0, vecka 3 och vecka 6 samt ytterligare en gång nio veckor efter betessläpp. Dessutom togs prov på sådana lamm som visade tecken på sjukdom, eller max fem stycken med nedsatt tillväxt. Vid samtliga besök samlades även fästingar in från betet.

Svår diagnos

Att fastställa diagnosen anaplasmos på enskilda lamm kan vara problematiskt. Symtomen kan variera inte minst beroende på de olika sekundärinfektioner som lammen drabbas av. Att påvisa smittan säger inte heller att lammet är sjukt i anaplasmos. Att påvisa antikroppar eller smittämne är alltså inte detsamma som att fastställa att anaplasmos är orsak till lammets sjukdom eller nedsatta tillväxt, eftersom djuren också kan bli smittade utan att bli sjuka.

Att påvisa bakterien

I tidig akutfas kan man undersöka blodprov tagna i så kallade EDTA-rör med hjälp av molekylärbiologiska metoder för att se om bakterien finns i blodceller.

Att påvisa antikroppar

Vanliga blodprover, tagna i serumrör, kan användas för analys av antikroppar mot anaplasma-bakterien. Antikroppar bildas då djuret möter smittan och kan påvisas tidigast några veckor efter infektion. Vidare kan

positivt svar hos yngre lamm (upp till cirka två månaders ålder) bero på antikroppar från råmjölken, vilket i sin tur betyder att det är tackan som varit i kontakt med smittan.

Obduktion

Vid obduktioner av lamm som dött av anaplasmos är ofta mjälten kraftig förstorad, upp till 4-5 gånger större än normalt, och man kan även på samma sätt som i blodproverna påvisa bakterien i den. Om obduktionen visar att lammet har dött av till exempel akut lunginflammation gäller det att vara uppmärksam på att lunglidandet kan vara en så kallad sekundärinfektion medan grundorsak till hälsostörningen är något annat – till exempel anaplasmos.

Fästingar

Den dominerande fästingen i landet, *Ixodes ricinus*, allmän fästing, har ett brett värdspektrum och omfattande geografisk utbredning, vilket gör den till en effektiv smittspridare för samtliga här förekommande fästingburna smittor.

På Gotland och Öland har även arten *Haemaphysalis punctata*, fårfästing, påvisats som möjlig smittöversförare, och i en tidigare studie på Gotland avseende drygt 6 000 insamlade fästingar från fårbeten var den helt dominerande i antal (90 %). I det materialet var det ca 10 % av fästingarna som bar på anaplasmasmittan.

I projektet samlades också fästingar vid fyra tillfällen på varje gård. Genom att dra ett något luddigt tygstycke, en så kallad fästingflagga, i maklig takt över lämpliga delar av fårhagarna kan man fånga upp de impopulära krypen. Under sommaren 2013 fångade vi endast ett begränsat antal fästingar på de båda gårdarna; *I ricinus* på Östgotagården och *I ricinus* samt *H punctata* på Gotland. Ingen fästing var smittad med anaplasma-bakterier. Enligt tidigare svenska erfarenheter varierar mängden fästingar kraftigt mellan olika år och även mellan olika hagar. Vidare har andelen fästingar som bär på smittan i våra tidigare studier av anaplasma-smittade områden varierat mellan 5 och 20 %.

Förebyggande behandling avseende betesfeber

Genom att begränsa fästingangrepp bör man kunna begränsa anaplasmos hos får. Buskröjning i all ära, men användande av pesticider torde vara mer effektivt. Gångse rekommendation har varit behandling av lamm vid betessläpp och var tredje vecka fram till midsommar med så kallade pour-on preparat (Bayticol®, Blaze®) som hålls längs ryggen på lammen. Eventuellt behöver man behandla även någon/några gånger mot slutet av sommaren, från mitten av augusti.

Denna typ av preparat kunde för några år sedan klassas som handelspreparat och fanns då tillgängliga att inhandlas i ”välsorterade butiker”. Numer är de receptbelagda, vilket kräver ordination av veterinär och införskaffande via apotek.

I Sverige anses anaplasmos orsaka problem av betydande omfattning hos betesgående lamm.

Lammen är mest känsliga och är därför målgrupp för behandling. Riktigt unga djur; lamm under två veckors ålder, tycks däremot vara ganska motståndskraftig mot smittan. Risker för smitta är störst på för- och sensommar vilket ligger till grund för valda tidpunkter för behandling.

I studien utfördes behandling enligt den huvudsakliga gängse rekommendationen; vid betessläpp, det vill säga i början (Östergötland) respektive i mitten (Gotland) av maj, och tre samt sex veckor senare.

Nygamalt preparat som underlättar förebyggande behandling

Utländska läkemedel kan få användas även i Sverige om veterinärens motivering bifalls vid ansökan till Läkemedelsverket. Efter en sådan licensansökan har vi nu även tillgång till preparat med längre verkan, vilket underlättar eftersom djuren då kan behandlas vid betessläpp och få ett skydd mot fästingar under cirka 10 veckor i stället för de tidigare tre veckorna.

Det är dock ingen ny verksamt substans utan ett som tidigare använts tidigare i landet (då som handelspreparat), och det tillhör samma grupp som dagens läkemedel (Bayticol® och Blaze®). Medlet heter Crovect® och innehåller den verksamma substansen cypermethrin som globalt sett är det mest använda medlet mot utvärtes parasiter. Motståndskraft, resistens, rapporteras från många länder och det uppmanas till ändamålsenlig och restriktiv användning för att bevara effekten så länge som möjligt.

Fördelen med Crovect® är att preparatet alltså ger fästingrepellerande effekt under 10 veckors tid. Många besättningar kan därmed klara att skydda lammen den känsligaste perioden genom att behandla en gång, i samband med betessläpp. Mindre lamm, under 10 kg, bör man däremot ge en lägre dos och upprepa med en något högre efter tre veckor.

Som bonus kommer behandlade lamm att slippa även många stickande insekter, vilket kan vara nog så eftersträvänsvärt om det finns mycket knott!

Blodprover fyra gånger

Smittämne

Med hjälp av molekylärbiologisk metod (Polymerase Chain Reactinon, PCR) undersöktes förekomst av smittämnet i blodprover tagna 0, 3, 6 och 9 veckor efter betessläpp. Bland de tio lammen från Östergötland hade fyra stycken anaplasma-bakterier vid något av provtagningstillfällena och tre stycken av Gotlandslammen. Vi kan alltså konstatera att smittan fanns i båda lammgrupperna även under 2013.

Sekvensering för att bestämma genotyp av *Anaplasma* visade att samtliga i Östgotabesättningen bestod av den vanligaste typen av *A. phagocytophilum*, alltså den man i huvudsak finner även på nötkreatur och häst.

Fynden på Gotland matchade däremot inte med något i referenssamlingen på GenBank, även om de var genetiskt närbesläktade med den vi fann på Östgotagården. Då detta kan utgöra en ännu inte känd/beskriven genotyp ämnar vi undersöka dessa gensekvenser ytterligare.

Antikroppar

Vid undersökning för att påvisa antikroppar mot anaplasma-smittan visade majoriteten av lammen antikroppar vid första provtagningstillfället, alltså vid betessläpp. Det är ett resultat av att tackorna mött smittan föregående betessäsong och sedan överför antikroppar till sin avkomma via råmjölken. Man bör alltså inte använda serologisk undersökning av lamm under två månaders ålder för att ställa diagnosen anaplasmos hos lammen eftersom antikroppar från råmjölken då stör analysen.

De senare provtagningarna på lammen visade dock överensstämmelse med svar från ovan beskrivna PCR-analys. De flesta lamm som uppvisade bakterier i blodet var också positiva serologiskt. I några fall (tre lamm) var de inte serologiskt positiva förrän provtagningen tre veckor efter att bakterierna påvisats. Detta illustrerar att mätbara nivåer av antikropparna påvisas först några veckor efter att djuret blivit smittat.

En del fästingar bär på smittor av sjukdomar, men de allra flesta gör det inte.

Vidare var det ett djur som hade antikroppar men där ingen av provtagningarna visade förekomst av bakterier i blodet. Det torde vara ett resultat av det faktum att mängden bakterier i blodet varierar under en infektion, så att ett djur kan ge ett falskt negativt provsvar trots att det är smittat. För att ställa diagnos på besättningsnivå bör man därför ta blodprov från flera lamm i en besättning för att öka säkerheten.

Döda/sjuka lamm och de med nedsatt tillväxt

Ingen av besättningarna upplevde att de hade några större problem med sjuka eller döda lamm sommaren 2013.

I Östergötland hittades inga döda lamm på bete, men blodprov togs från ett lamm som insjuknade och dog i slutet av maj, cirka 3 v efter betessläpp. Lammet hittades liggande i hagen med påverkat allmäntillstånd, trots att det hade observerats dagen innan utan några symtom. Lammet togs in på stall och behandlades med tetracyklin och antiinflammatoriskt medel, men påträffades död i boxen nästa morgon. I blodprov som togs i samband med behandlingen påvisades såväl anaplasma-bakterier som antikroppar.

På Gotland skickades två lamm för obduktion, och en mjälte från ytterligare ett lamm som dött på bete, men i inget fall kunde anaplasmos diagnosticeras. I Östergötland provtogs 15 lamm som under någon period växt mindre än 150 g/dag på betet, och av dessa visade 7 att de hade anaplasma-bakterier i blodet. På Gotland togs blodprov på 8 lamm med dålig tillväxt och 2 av dessa hade bakterier i blodet.

Diskussion och slutsats

Projektet visade att lammen blev smittade trots noggrann och systematisk profylax enligt gängse rekommendationer. Samtidigt drabbades ingen av besättningarna av påtagliga problem som misstänktes härröra från anaplasmos under projektiden. Bland

det mindre antal lamm som blev sjuka eller växte dåligt påvisades anaplasma bakterier i ungefär samma utsträckning som hos de slumpmässigt utvalda. Kan det vara så att den förebyggande behandlingen mot fästingarna gör att lammen möter anaplasma-smittan men utan att utveckla de allvarliga sekundärinfektionerna?

I december inbjöds Snorre Stuen, professor på Norges miljö- och biovetenskapliga universitet, NMBU, till Uppsala för att bland annat diskutera projektresultaten. Han har fästingburna smittor och framför allt anaplasmos som sitt huvudämne, och han berättade att mycket har studerats och kartlagts men också att oändligt mycket fakta ännu saknas. Att mycket återstår att belysa stör förstås utvecklingen av effektiv profylax, kontroll och bekämpningsstrategier för anaplasma bakterien. Snorre kunde bekräfta att man i Norge, på samma sätt som på våra två gårdar, sett att pour-on preparaten inte förhindrade att djuren blev smittade, men att profylaxen ändå medförde ett förbättrat hälsotillstånd och produktionsresultat hos lammen. Det är inte fastlagt *varför* utan bara konstaterat *att så är fallet*.

En förklarande teori *kan* vara att det även är fästingarna som introducerar många av de bakterier som ger

sekundärinfektioner när de sitter och suger blod på djuret under några dagar. Pour-on preparaten gör att betydligt färre fästingar biter lammen och att de som ändå biter sitter kvar på lammen under betydligt kortare tid. I den bästa av världar blir fästingbetten efter profylaktisk behandling tillräckligt för att föra över anaplasma bakterier så att lammen kan bilda motståndskraft, men inte så mycket att det förs över andra infektioner som skulle kunna ge allvarliga följsjukdomar. Om behandlingen blir alltför effektiv lämnas inget utrymme för att lammen ska möta smittan och bilda motståndskraft, och då riskerar man att bara skjuta problemet framför sig – d v s att djuren i stället insjuknar när de är något äldre.

Ett känsligt system som inte får drivas för långt åt ena eller andra hållet, och vars resultat kan variera med olika smittryck olika år, olika stammar av anaplasma-bakterier etc!

Kontentan blir att vi i riskbesättningar fortsatt rekommenderar profylaktisk behandling som håller nere fästingangreppen på lamm i första hand under maj och juni. Vid högt smittryck ges även behandling från ungefär i mitten av augusti.

FAKTARUTA

- Sjukdom**
Fästingen sprider Anaplasma bakterien som orsakar hög feber, ofta över 42°
Senare ses allvarliga sekundärinfektioner ofta som led- eller lunginflammation.
- Diagnos**
I tidig akutfas kan man påvisa bakterien i blodceller (blodprov i EDTA.rör)
Vid obduktioner kan man se kraftigt förstorad mjälte och påvisa bakterien i organmaterial.
- Profylax**
Behandla lamm med insekticid (så kallade pour-on preparat) från betessläpp till midsommar och eventuellt även från mitten av augusti.

Tack

Vi vill tacka Professor Snorre Stuen, NMBU, för givande diskussioner kring försökets resultat och för att vi fått tagit del av hans omfattande kunskap om Anaplasma-infektioner på får, Anna Aspán, SVA, för den genetiska analysen av bakterien, samt Jenny Pihl och Susanne André, SVA, som såg till att blodprovsanalyserna genomfördes på bästa sätt.

Artikeln är hämtad från Gård & Djurhälsans hemsida www.gardochdjurhalsan.se

Bilder: Åsa Murhed

Besiktigade baggar 2017 - 18

Här är en förteckning över de 36 baggar som blivit godkända under räkenskapsåret 1/5 2017 - 30/4 2018. Ytterligare 2 baggar har besiktigats men blev tyvärr inte godkända.

G-nr	Landskap	SE-nr	ID-nr	Namn	Ägare
G-1045	Halland	SE 196223	135	Emil	Cecilia Kulneff
G-1046	Småland	SE 227338	15003	Västergårdens Aske	Magnus Fryckberg
G-1047	Västergötland	SE 75987	16013	Hagets Petter	Beleen Wisén Hansson
G-1215	Västmanland	SE 68899	16008	Täby En	Eva o. Bengt Eriksson
G-1216	Västmanland	SE 68899	16040	Täby Stjärnfrukt	Eva o. Bengt Eriksson
G-1217	Västmanland	SE 68899	16018	Täby Kastanj	Eva o. Bengt Eriksson
G-1218	Västmanland	SE 68899	16022	Täby Björk	Eva o. Bengt Eriksson
G-1219	Västmanland	SE 68899	16046	Täby Oxel	Eva o. Bengt Eriksson
G 1220	Västmanland	SE 68899	16038	Täby Kakao	Eva o. Bengt Eriksson
G-1222	Jämtland	SE 73015	16002	---	Conny Pålsson
G-1223	Uppland	SE 83753	1601	Calle	Isabell Månsson
G-1221	Uppland	SE 62438	15014	Skarpvärn Lage	Cristin Knudsen
G-1224	Uppland	SE 38717	16296	Abraham	Cristin Knudsen
G-1225	Uppland	SE 44474	16021	---	Peter Mattsson
G.1048	Dalsland	SE 219590	16014	Artax	Jan Grundberg
G-1332	Dalsland	SE 219590	15010	Skönvik Anjalis	Jan Grundberg
G-1157	Gotland	SE 23619	11014	---	Peter Vingesköld
G-1159	Gotland	SE 20348	12013	Säggeby Haldo	Gunnar Andersson
G-1160	Gotland	SE 20348	12035	Säggeby Hampus	Gunnar Andersson
G-1161	Gotland	SE 20348	12036	Säggeby Harald	Gunnar Andersson
G-1162	Gotland	SE 20348	12072	Säggeby Hardy	Gunnar Andersson
G.1163	Gotland	SE 20348	12011	Säggeby Heimer	Gunnar Andersson
G-1135	Blekinge	SE 208348	16138	Oden	Svenö Fårfarm HB
G-1134	Blekinge	SE 208348	16107	Loke	Svenö Fårfarm HB
G-1133	Blekinge	SE 208348	16011	Brage	Svenö Fårfarm HB
G-1132	Blekinge	SE 208348	16008	Balder	Svenö Fårfarm HB
G-1136	Skåne	SE 222954	90	Bosse	Skov Pedersen
G-1251	Östergötland	SE 3756	16028	Nykils Putte	Börje Ingvarsson
G-1300	Östergötland	SE 207551	1636	Gärdeby Einar	Anna Hall
G-1333	Värmland	SE 83438	16105	Nygårds Birger	Tine Olsen

Välkomna till årsmöte i ullens tecken i Arvika 3-5 augusti

Vi samlas vid Brunskogs vandrarhem för lite fredagsmys på kvällen för de som vill komma redan på fredagen, vilket vi hoppas är de flesta. Ta med egen förtäring och dryck. Grillmöjligheter kommer att finnas.

Efter registrering och fika på lördag förmiddag håller Kia Gabrielsson, som är ullklassifisör med lång erfarenhet av ull, ett föredrag om gutefårens ull och hur den används bäst. Kia var även med och genomförde projektet gutetweed som föreningen drev på 80-talet.

Med ny energi efter lunchintaget får vi praktiskt testa på att arbeta med ull då Kristina Ekelund, som är lärare på Kyrkerud Ullakademi, håller en workshop i tovning av guteull. Eftermiddagsfikat intas lite flytande under arbetets gång. Om och när vi kan slita oss från vår kreativitet så övergår vi en stund till de mer allvarliga uppgifterna i form av årsmötet.

Årsmötesmiddagen hjälps vi åt att duka upp för och laga iordning. Päivi har ordnat fint lokalt kött som vi kommer att grilla med goda tillbehör till. Alkoholfri dryck ingår och vill du ha något med procent i kommer det finnas möjligheter att köpa det på plats. Vi umgås och har kul resten av kvällen och kommer även att bli underhållna av gästande artist.

Då vi ätit frukost och städat våra rum på söndagen tar vi oss västerut ca 2,5 mil i bilarna och gör ett gårdsbesök hemma hos Tine och Tommy i Kärrsmossen, Skönvik där vi kommer få se hur de löst sin fårhållning samt gå en tipspromenad. Till lunch serveras vi en baguette modell större och får svaren på tipspromenaden. Årsmöteshelgen avslutas senast klockan 14 på söndagen.

Varmt välkomna!

P.s. Om du redan är duktig och gör saker med din ull vore det jätteskoj om du vill ta med dina kreationer för att visa och inspirera oss andra! D.s.

Anmälan till årsmöte 2018

Vi/jag vill anmäla vårt/mitt deltagande till nedanstående punkter och anger antal på linjerna nedan:

Fredag 3 augusti

18:00 Fredagsmys vid Brunskogs Vandrarhem
Grillmöjligheter finns.

Lördag 4 augusti

9:00 Deltagarregistrering
10:00 Förmiddagskaffe
_____ förmiddagskaffe 30 kr
10:30 Föreläsning om gutefårens ull
12:00 Lunch
_____ lunch vuxen 80 kr
_____ lunch barn under 12 år 40 kr
13:00 Tovning av Guteull - workshop
15:30 Eftermiddagskaffe
_____ eftermiddagskaffe 30 kr
16:30 Årsmöte
Årsmötesmiddag - gemensam grillning
_____ årsmötesmiddag vuxen 250 kr
_____ årsmötesmiddag barn under 12 år 125 kr

Söndag 5 augusti

9:30 Avfärd mot Tine och Tommy i Kärrsmossen, Skönvik med gårdpromenad & tipspromenad
12:00 Lunch samt genomgång av tipspromenaden
_____ baguette vuxen 80 kr
_____ baguette barn under 12 år 40 kr

Kostnader för luncher, årsmötesmiddag och kaffe m.m. betalas kontant i samband med registreringen eller betalas in till föreningens bankgiro 5881-5044 senast eller Swish 123 032 01 68. Ange namn på inbetalningen. *Barn under 4 år gratis!*

Ta med egen kaffemugg/kåsa!

Ni har väl bokat boende redan?

Brunskogs Vandrarhem
vandrarhem@telia.com
tel: 0570-521 41

Ange specialkost/allergi etc. nedan samt antal

Vi som kommer heter och är

och är _____ vuxna _____ barn 4-12 år _____ småbarn
_____ hund

Anmälan skickas till:
Anna Hall, Kristberg Haget 570, 590 28 Borensberg

Anmälningsblanketten hittar du även på hemsidan där du kan ladda ner den, fylla i och mejla till: anna.hall@gutefar.se

OBS! Årsmöteshandlingar, detaljerat årsmötesprogram, kartor och aktuella priser kommer att **mejlas till alla som anmält sig**. Ange aktuell mejladress nedan!

☐ Jag saknar mejladress och vill ha materialet hemskickat.

Sista anmälningsdag
fredag 6 juli

Vi ses Värmland!
Välkomna!

Vad ska gutefåren med hornen till?

Denna fråga ställdes till mig av en mycket vetgirig grannflicka som ofta kom och ville hjälpa till med skötseln av djuren. Jag blev väl först lite ställd inför frågan, men erinrade mig sedan att någon, jag minns inte vem, för ganska länge sedan kastat fram en teori om att eftersom gutefåren var utgångsfår så hade de speciellt tjock och tät bottenull. Då kunde de när det blev varmt, hålla sig svala och värmeväxla genom hornen eftersom de var blodfyllda från basen och en bra bit ut i hornen.

Hur mycket sanning det låg i detta funderade jag väl inte så mycket på då, men sedan jag läst, och också i vår tidning ALLMOGEKON återgett delar av en artikel ur National Geographic nr.7 2011, så började jag förstå att det nog faktiskt kunde förhålla sig på det sättet.

Artikeln heter "Framtidens Noas ark" och är skriven av Charles Siebert och den kan varmt rekommenderas. Den beskriver hur världssvälten är ett globalt problem som angår oss alla där även vi som arbetar med utrotningshotade husdjursraser måste ta vårt ansvar och känna oss involverade för att bevara den biologiska mångfalden i världen. Artikeln spänner över allt, alltifrån grödor och husdjursraser av alla de slag.

Ankole Watusi. Horn med en spännvidd på 1,8 meter och som är fyllda med blodkärl hjälper denna afrikanska ras att hålla sig sval.

Djur kan värmeväxla och bli av med överskottsvärme genom ytligt liggande blodkärl. Afrikanska elefanter t.ex. har väldigt stora öron med ytligt liggande blodkärl och de lär väl också värmeväxla genom dessa. Jag har också själv provat att, om jag känt mig överhettad, svalka av mig genom att en stund spola handlederna, där ådrorna ligger ytligt, under kallvattenkranen. Det verkade faktiskt fungera, eller var det kanske bara inbillning? Prova gärna själv så får du känna om du känner dig mer avsvakad.

Några dagar efter det att hon ställt sin fråga kommer flickebarnet släpandes på ett jättehörn som hon hittat i vedboden hemma! Det var enormt, både långt och tjockt i basen och att det rymdes mycket blod i det var helt klart.

Att hornen på nötkreatur och får innehåller mycket blodkärl har nog många blivit varse när djuret råkat slå av ett horn. Inuti detta jättehörn var det tätt med kanaler för blodådror. Det påminde om kylarflänsen på en bil och det talar för att det verkligen hade en kylande effekt. Inte nog med det, efter några dagar hittar hon också det andra hornet i vedboden!

Vi bestämde oss då för att studera hornen lite noggrannare och mäta och väga dem. Vi kunde konstatera att dessa horn troligen härrörde från den

Längd på vardera hornet ca 99 cm, omkrets vid bas cirka 47 cm och vikt cirka 3,5 kg vardera.

afrikanska nötboskap som omnämns i artikeln ovan, nämligen Ankole Watusi om vilken det står så här i bildtexten: horn med en spännvidd på 1,8 meter och som är fyllda med blodkärl hjälper denna afrikanska ras att hålla sig sval.

Våra gutefår fäller ju helt eller delvis sin ull själva om man inte klipper dem och det är väl nödvändigt för att de ska klara av värmen på sommaren.

Det berättas att man på Gotland förr "lydjade" fåren, dvs. man drog av dem ullen. Den ullen fick då trubbiga ändar i motsats till klippt ull som fick vassare ändar i klippet. Den lydjade ullen skulle då vara mer lättarbetad och mindre "sticksig" som barnen uttryckte det. Någon har påstått att om man lydjade vid rätt tidpunkt så var det väldigt behändigt, man tog ett stadigt tag i framkanten på ullfällan samtidigt som man gav fåret en lätt kick i baken så det stack iväg och vips stod man kvar med hela fällan! Men det är nog inte sant eller...? Vi brukar klippa våra tackor innan lamningen men har någon gång låtit baggen fälla sin ull själv. Det har väl inte varit helt lyckat, först kommer baggen och sedan kommer ullfällan släpandes några meter efter. Det kan lätt av många tolkas som att djuret är vanvårdat, när det istället är en naturlig egenskap hos gutefåret.

Tänk vad en enkel fråga från en vetgirig flicka kan sätta igång tankebanorna. Jag tycker själv det känns spännande om man kan härleda den unika sammansättningen av gutefårets ull till att det kan värmeväxla genom hornen till skillnad mot icke behornade får. Det förstärks ju också av ullexperten Alan Wallers utlåtande om ullen (se artikel om Gute-tweed i nr 1 2018, reds anm).

Under alla omständigheter finns det verkligen anledning att ta försöka ta tillvara de egenskaper som guteullen erbjuder både i stort och smått och kanske man till och med kan se en framtid för Projekt Gute-tweed igen? (Ur artikel i ALLMOGEKON nr.3 2017)

Krister Kortebäck

Om man tänker sig ett huvud mellan hornen så var avståndet mellan hormspetsarna cirka 1,7 - 1,8 meter!

Inuti var hornet fyllt av långa kanaler minst ca. 50 cm in i hornet och det gav närmast ett intryck av kylarflänsarna på en bil.

Besök i Blackelid

I samband med en baggbesiktning fick jag tillfälle att besöka Markus Kuster och Kristin Halldorsdottir på deras gård strax utanför Virserum i nordöstra delen av Småland. Vägarna dit går genom Astrid Lindgrens bygder och besöket gjordes i slutet av maj, mitt under högtrycket med sol och värme som rådde över landet då. Behöver jag säga att det var idylliskt och vackert så det nästan gjorde ont i hjärtat?

Det var Kristin som tog emot mig denna dag och vi inledde besöket med orsaken till att jag fått möjlighet att komma dit – besiktningen av baggen Gandalf. Denna gick snabbt och smidigt utan tveksamheter och den ståtliga herren fick ett stort OK i rumpan och kan nu titulera sig G-bagge. Vi åkte sedan bort till den stora tackgruppen och jag fick se lammen som Gandalf detta år är pappa till. Kristin berättade att hon är uppvuxen på en gård på södra Island, vilket hennes efternamn skvallrar om, där hon redan i lågstadieåldern fick hjälpa till att förlösa ungtagor med hjälp av sina små armar och händer. Efter att ha gått ut skolan lämnade hon dock gården och flyttade till staden och hade ingen längtan till en gård på nytt. Hon och hennes dåvarande man förverkligade istället en dröm om att flytta till Sverige och hamnade i Hultsfred för nu trettio år sedan. Tanken var att vara kvar i två till fyra år och sedan återvända till Island innan äldsta dottern skulle börja skolan. Kristin kände sig dock så tillfreds här och upplevde att ”här vill jag vara” så någon flytt tillbaka blev aldrig aktuell.

När hon träffade Markus, som efter flytten från Schweiz som femåring växt upp på en gård utanför närbelägna Målilla, väcktes ändå tankarna att åter flytta ut på landet. Det var Markus dröm och den kom att uppfyllas våren år 2000 då de flyttade ut till Blackelid utanför Virserum. På gården behövdes djur och när det gällde valet av djurslag föll det på får, som de tycker är det mest praktiska djuret när det gäller att hålla markerna fint betade samt bekämpa det sly som då fanns och som ständigt vill komma tillbaka. Utmärkta naturarbetare helt enkelt! Så på hösten samma år som flytten ut på landet gått anlande de första fåren till gården, av rasen gotlandsfår. Kristin tyckte dock det var tråkigt med bara kulliga får och saknade blandningen med även hornbärande får som islandsfåren hon växt upp med hade haft. Därför kom året efter tre gutetackor och en gutenberg till gården och så har det varit sedan dess. Dock har antalet växt. Fram till förra året var det hundra tackor varav ca 25 gutar, men då de blev av med ett arrende var de tvungna att dra ner på antalet. Kvar nu är 70 tackor varav 17 är gutar.

Jag frågade lite om de kunde se några likheter och skillnader mellan de två raserna som ju har ett gemensamt ursprung. Kristin berättar att gotlandsbaggar är mycket mer benägna att stängas och mer opålitliga än gutenbergarna. När det gäller tackorna är alla mycket bra mödrar men gutetackorna blir mycket mer ängsliga när lammen skiljs av eller tas bort av andra anledningar. De ropar och letar längre än gotlandstackorna som rätt snart accepterar läget. Vid besöket i hagen märkte jag att bagglammen av gotlandsras var de som kom fram och nosade och buffade på mig, medan gutenberglammen höll sig mer i bakgrunden. Det bekräftade direkt det Kristin berättat om baggarnas olika temperament.

Vi avslutade besöken hos fåren med en titt in till observationsgruppen i en hage nära gården. Där fanns två gutetackor som fått trillingar samt tackor som lammat för första gången och fått tvillingar. Och så fanns Vilma där. En värdig dam av den aktningsvärda åldern av femton år och ”still going strong”! Hon har varit pensionär i åtta år och såg ut att njuta av sin tillvaro. Lite tunn har hon blivit på ålderns höst men inte av det alarmerande slaget. Hon får alltid komma ut tidigt på våren och beta det bästa gräset och vårdas lite extra ömt. När hon föddes vad hon inte större än ett marsvin och hon fick bo inne i huset i åtta veckor innan hon var

stor och stabil nog att flytta ut till de andra lammen. Under denna tid fick hon följa med både Kristin och Markus till jobbet eftersom hon behövde mat varje timma i början. Inte undra på att man tar lite extra väl hand om en sådan trotjänare.

Att trots allt vara fårbonde, fast det inte alls var drömmen, känns helt rätt säger Kristin. Känslan fanns kvar i händerna trots att lång tid förflutit sen barnsben, då det var både vardag och plikt att hjälpa till. Hon gillar kontrasten att arbeta med människor i sitt jobb som legitimerad psykoterapeut och det konkreta med djuren. Även Markus, som numera jobbar som lärare efter att tidigare varit rektor, uppskattar denna kontrast. Varje vår tar Kristin lammledigt i tre veckor, något hon längtar till och njuter av. För även om lamningen kan vara intensiv och jobbig på sitt sätt, så ger den en paus och möjlighet att få vara hemma på heltid och arbeta med det konkreta, till skillnad från veckopendlandet till Norrköping där hennes arbetsplats finns.

Efter att blivit bjuden på lunch och en kopp te ute i trädgården far jag hemåt igen. Väljer en annan lite mindre väg och fortsätter njuta av vårt fantastiskt vackra, svenska landskap i försommarskrud, där våra naturarbetare av olika slag gör ett så viktigt arbete.

Text: Anna Hall Bild: Kristin Halldorsdottir

10 fakta om får

Får (*Ovis*) är ett släkte idisslare och förekommer med flera vilda arter. Fårhonan kallas tacka, hanen bagge, gumse eller vädur – en kastrerad bagge kallas hammel – och ungarna kallas lamm. Och får får inte får, får får lamm! Med detta sagt kommer här tio fakta som du kanske inte kände till om just våra älskade får!

Skiljer sig från sin närmsta släkting – geten...

De skiljer sig från sina släktingar getterna (som forskare dock i dag är oense om ifall det ens är närmsta släktingen) genom frånvaron av skägg, grövre kroppsbyggnad och genom närvaron av tår säckar samt genom körtlar mellan klövarna. Även om dessa kännetecken gäller för de flesta arter finns några former som saknar en eller annan av dessa. Både han- och hondjur av vildfår är behornade. Hannarna (baggarna) kan ha ytterst imponerande horn, Den asiatiska rasen ural får upp till en meter långa horn, och den största vilda arten argali (*Ovis ammon*) ännu större. Honorna (tackorna) har betydligt mindre horn. Baggens horn är oftast kraftiga och starkt vridna medan tackornas är lättare bakåtböjda. Får har dessutom 54 kromosomer, medan getter har 60 kromosomer.

1. Europeiska fårarter dog ut för 3 000 år sedan...

Ursprungliga arter av vildfår finns idag i östra Asien, samt i Nordamerika och Nordafrika. I Europa lever den europeiska mufflon vilt på Korsika och Sardinien, men det har varit under diskussion om denna i själva verket är införd av människan under stenåldern som något av de allra första tamfåren. Alla andra europeiska fårarter dog ut för cirka 3 000 år sedan, de sista på Balkan.

2. Förekommer mest i bergområden...

De flesta fåren lever i bergsregioner, men det finns även populationer – till exempel en grupp av tjockhornsfår – som förekommer i öknar.

3. Störst horn bestämmer...

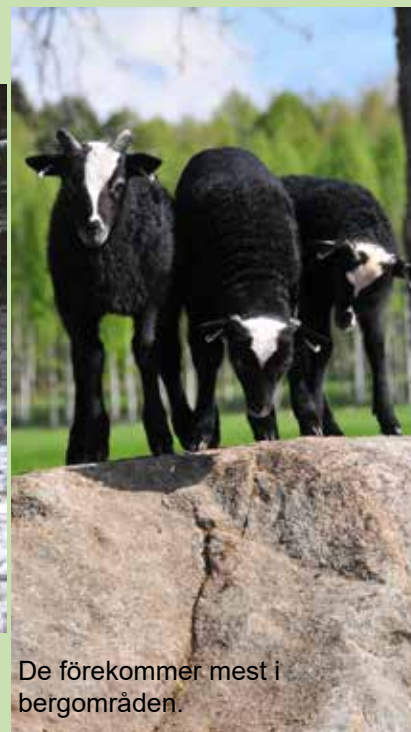
Får är vanligen aktiva på dagen, men ibland vilar de under dagens hetaste timmar och letar därför föda under natten också. Honor lever tillsammans med sina ungdjur i grupper som ibland förenar sig till större hjordar. Hannar är utanför parningstiden skilda från honorna och lever ensamma eller i egna grupper. I dessa grupper finns en hierarki som i regel är beroende på hornens storlek. Har två hannar ungefär lika stora horn utkämpas strider om rangordningen.

Fåren skiljer sig från släktingen geten.

Störst horn bestämmer. Rolf Sturegårds bild.

De förekommer mest i bergområden.

Lammet kan i regel stå redan en timma efter förlösningen.

De kommunicerar med hjälp av olika läten.

Fåren självmedicinerar vid behov.

4. Lammet kan i regel stå redan en timma efter förlösningen...

De arter som lever i Nordamerika föder normalt bara ett lamm, men hos asiatiska arter förekommer flera lamm åt gången. Lammen lär sig normalt att stå redan inom en timme efter födseln för att sedan kunna följa med sin mamma och resten av flocken. Det tar några månader innan honan sluter att ge di och efter ett till sju år är ungdjuren könsmogna.

5. Har ett utomordentligt gott minne...

Får har ett mycket gott minne. De kan minnas minst 50 enskilda får och människor i årtal framöver. De gör detta genom att använda en liknande neuralprocess samt en del av hjärnan som likväl människor använder för att komma ihåg. De kan också lösa problem och anses i princip ha lika hög IQ som nötkreatur eller gris.

6. Kommunicerar med hjälp av olika läten...

Liksom flera andra arter, inklusive människan, gör fåren olika läten för att kommunicera olika känslor. På samma sätt visar de också känslor genom ansiktsuttryck. Forskning har även påvisat att får kan uppvisa känslor genom öronens positioner.

7. Självmedicinerar vid behov...

Får skiljer sig inte alltför mycket från oss människor. Precis som vi har de en tendens att självmedicinera när de har vissa sjukdomar. De kommer att äta särskilda växter vid sjukdom som får dem att må bättre.

8. Kan se hela 360 grader...

Får har utmärkt periferiseende. Deras stora, rektangulära pupiller låter dem att se nästan 360 grader. I själva verket kan de se bakom sig utan att ens vända på huvudet!

9. Egypterna ansåg fåren vara heliga...

Egyptierna trodde att fåren var heliga. De hade även dem mumifierade när de dog, precis som vissa människor.

Källa: www.10fakta.se

Bild: Åsa Murhed, om inte annan fotograf angetts.

NYA I FÖRENINGEN

I varje nummer av tidningen presenteras här nyttillkomna medlemmar sen förra numret med syfte att nya kontakter ska kunna knytas. En av dessa får vi också veta lite mer om i detta nummer.

Namn: Ulla Grubbström

Ålder: 62 år

Bor: Kisängs gård intill Stigtomta 2 mil väster om Nyköping

Familj: Make Ante, 3 utflugna barn med familjer som bor på nära håll, 6 barnbarn.

Sysselsättning: Pensionerad läkare

Fritid: Barnen, djuren och en stor trädgård

Min besättning: Baggen Harald 10 år, 3 tackor och 4 bagglamm

Hur länge har vi haft gutefår: 5 år

Varför gutefår: Betet hos vår dotter tog slut, flocken kom till oss och blev kvar....
Gammal fin ras värd att bevara. Vackra horn och

mycket individuell färgsättning. Lugna och fram till årets lamningar har dom också varit friska och lättskötta. De hjälper oss att återvinna igenvuxen betesmark och vi får gott extremt närproducerat kött samt vackra skinn.

Andra djur: Vita herdehunden Alba 1 år, 4 katter, 9 hönor och 1 tupp.

Övriga nyttillkomna medlemmar sedan förra numret

Dennis Lööv Ånganäs Ängsdal 342 90 Alvesta	Karin Vedin Stenkulla Norregård 363 35 Tolg	Gunilla von Ubisch Ågamla Gård 1 742 93 Östhammar	Lars Larsson Herrestad Svenseröd 209 451 94 Uddevalla
Björn Åhman Valla Lillgård 645 96 Stallarholmen	Michaela Zetterstrand Gåselöt 585 63 Lingham	Olle Bernhardt Morskoga Djupdalens gård 253 711 94 Lindesberg	Daniel Eilhoff Halsbäcksvägen 64 471 91 Klövedal
Linnea Karlsson Nottrakulla 360 24 Linneryd	Ingrid Jensen Gudebo Sörgården 1 452 94 Strömstad		

MEDLEMSANNONSER

Vill du köpa eller sälja Gutefår eller färrelaterade produkter? Nedan finner du annonser från föreningens medlemmar. Som köpare av livdjur bör du kontrollera att djuren säljs med härstamningsbevis och intyg att de är MV-fria. För fler tips om saker som är bra att tänka på vid affärer med eller innehav av Gutefår rekommenderas Föreningen Gutefårets Faktablad som finns på hemsidan eller att ta kontakt med någon i styrelsen. Annonsering är endast tillåten för föreningens medlemmar. För att annonsera måste du därför vara inloggad (inloggning sker överst på hemsidan). När du loggat in visas menyalternativet Medlem där du hittar funktionerna för att lägga till, redigera och ta bort annonser. Annonser visas i 90 dagar om du inte väljer att ta bort eller redigera dem tidigare. Hemsidesannonserna har ofta bilder.

Tackor, dräktiga tackor. ungtackor och ungbaggar
Skåne
De säljs med härstamningsintyg och är genbanksanslutna. MV-fria med status 3. Våra lamm växer upp i en naturlig miljö, föds ute i hagen och lever hela sina liv utomhus.
-Tackor
-Dräktiga tackor

-Tackor födda 2017
-Baggar födda 2017
Välkomna!

Knud o Maria Skov Pedersen
Gudmuntorp 204, 243 95 Höör
E-post: amuletten@hotmail.com
Mobil: 0762-680627

NYTT FRÅN STYRELSEN

Styrelsen har sen sist haft två telefonmöten, 19/3 och 14/5, då samtliga styrelsemedlemmar var närvarande. Den 22/5 hade vi också ett extrainsatt telefonmöte då frågor angående årsmötet diskuterades.

- Annika rapporterade om det ekonomiska läget. På majmötet fokuserades mer på det förestående bokslutet. Börje ska stöta på Jordbruksverket för att försöka få klarhet i vad vi kan vänta oss i bidrag från dem.
- För avelsrådgivning och baggbesiktning är våren lågsäsong varför Ingrid inte hade mycket att meddela om det. I Skåne finns ändå en önskan om ett besök.
- För genbanken har Börje och Anna-Karin slutfört arbetet med att gå igenom genbanksdjuren och det finns nu över 2 000 djur i genbanken.
- Årsmötet diskuterades på båda mötena och mycket är fortfarande inte bestämt. Ett extrainsatt styrelsemöte med två tredjedelar av årsmöteskommittén genomfördes för att räta ut frågetecken.
- Inför årsmötet kommer Anna-Karin skriva verksamhetsberättelsen med hjälp från övriga styrelsen vid behov.
- Den 20 april hade Jordbruksverket kallat lantrasföreningarna till ett möte för att utforma och ge förslag på hur kommande stöd till lantrasernas gagn ska utformas. På marsmötet bestämdes att Börje och undertecknad skulle delta på mötet och vi rapporterade från detsamma på det senare majmötet. Det finns en frustration i alla föreningar att detta med projektstöd inte fungerar så bra eftersom det oftast är ett kontinuerligt arbete som vi utför i de rasbevarande föreningarna. Man önskar sig mer av en administrativ peng att använda efter behov, men tyvärr tror vi inte att EU godkänner ett sådant stöd.
- Vi har på flera möten pratat om att sammanställa recepten som publicerats i medlemstidningen till en lammkokbok. Ingen i styrelsen har just nu energi att driva projektet varför det läggs vilande tills vidare.
- På marsmötet tog undertecknad upp de svårigheter som många verkar ha haft med att få slakta sina lamm under hösten och en farhåga att om det fortsätter kan göra att små besättningar med lantrasdjur kanske väljer att lägga ner sin verksamhet. Vi beslutade att ta upp frågan med Jordbruksverket.
- Våra kuvert med föreningslogga börjar ta slut och det beslutades på majmötet att undertecknad ska ta in offerter från två tryckerier.
- Leif Bosson har inkommit med en förfrågan att för föreningens del delta i Ull i Kubik i höst igen. Vi beslutade att stå för anmälningskostnaden.
- Vi har fått tillåtelse från Per Abrahamsson och Anna på SLU att publicera resultaten från Guteanor som faktablad som föreningens medlemmar kan ta del av på hemsidan. Undertecknad och tidningens layoutare Åsa tar fram dessa.
- Som övrig fråga på majmötet togs frågan om dataskyddsförordningen och hur vi använder personuppgifterna i föreningen upp. Börje tar upp detta i följebrevet till det kommande medlemsutskicket inför årsmötet och informationen kommer även finnas med i välkomstbrev till våra nya medlemmar.

Refererat ur styrelseprotokollen av Anna Hall

Bagge född 2017
Blekinge
Trevlig bagge, född 2017. MV-fri, genbank.
Jennie Abramsson
Björkerydsvägen 34
372 62 Bräkne-Hoby
E-post: jennieabramsson@gmail.com
Mobil: 0709-936264

Årets lamm
Halland
Bagg- och tacklamm. MV-fria från genbank och med F-status. Far är G-bagge 1153, Säggeby Hugo.
Leif Bosson
Västra Derome 52, 432 95 Varberg
E-post: loche@telia.com
Tel: 0340-31177
Mobil: 0730-670637

G-baggar bytes/säljes
Blekinge
4 snälla och trevliga avelsbaggar bytes eller säljes. Samtliga födda 2016. Elitlammskoder: 77D8G-9UZV4, 77D87-EXUJ, 77D85-9YMK4, 77D8E-P73J. MV-fria och genbanksanslutna.
Svenö Fårfarm HB Gustavsson Stefan
Iris väg 9, 373 54 Senoren
E-post: stefan.gustavsson@enhalla.se
Mobil: 0709-486784

4 fina gutefårsgimrar födda 2017
Gotland
Härstamningsbevis, genbank, MV-fri status i besättningen. Bagge Säggeby Ivar, elitlammskod 9U3CH-A772, G-0700.
Lotta Hallenfur
Vallstena Bjärs 319, 624 32 Slite
E-post: lotta.hallenfur@telia.com
Tel: 0498-33066, Mobil: 070-2067881

Tillverkare av svenska kvalitetsprodukter för får, sedan 1984

www.knarrhult.se

E-post: info@knarrhult.se

Tel: 010-1010670

DONNIA SKINN AB
i rätta händer, sedan 1989

Varje år passerar drygt 65.000 skinn genom våra händer.
Såväl råa som färdigberedda.

Med den stora erfarenheten kan du känna dig trygg i att vi kan hjälpa
dig att alltid få fram det bästa av just dina skinn.

Att vi dessutom har det nyaste och modernaste reningsverket i Europa, gör att vi
också kan garantera att dina skinn bereds med en så liten miljöpåverkan som möjligt.

Sommavägen 17
573 41 Tranås
donniaskinn.se
info@donniaskinn.se
0140-56355

Allt fler upptäcker skinnens stora värde!

Som Du säkert vet, är vår ambition att vara ett berederi för färnäringen. Glädjande nog får vi fler och fler kunder. Det är således många som vill ha **svensk beredning** där vi arbetar för en **bättre miljö och en renare produkt**.

Hos oss kan Du få skinnen med mjuk härligt slipad ladersida såsom: **tvättbar pläd, 35 mm**, eller **tvättbar päls, 18 mm**. Vi mockafärgar även skinnen i olika nyanser med möjlighet till vidareförädling i form av vaxning eller nappatering. Vill Du ullfärga går det också bra. **Mattskinn med full hårlängd** är en annan trevlig variant. Vi har också skinn för olika ändamål till försäljning.

**AB TRANÅS
SKINN
BEREDNING**

Kanalgatan 4
Box 1005
573 28 Tranås
Tel 0140-100 50
Fax 0140-186 10
info@tranas-skin.se
www.tranas-skin.se

Vi har det Du behöver!

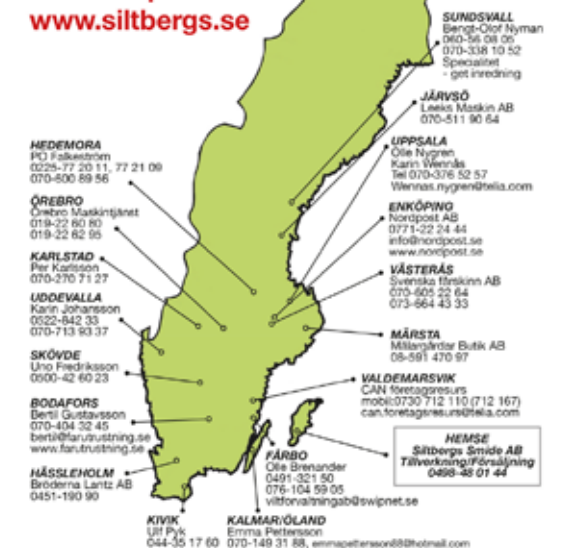

**Fårgrindar - Foderhäckar - Vågutrustning
Fodertråg - Rundbalsgrindar**

Tillverkat på Gotland med svensk kvalitet. Välkända, praktiska och specialanpassade produkter. Utformade i samarbete med fårägare sedan 1960-talet.

Siltbergs Smide

Produkterna kan beställas genom våra
återförsäljare
eller via
webbshop:
www.siltbergs.se

623 50 HEMSE • Tel 0498-48 01 44 • Fax 0498-48 46 66
Internet & webbshop: www.siltbergs.se • E-mail: info@siltbergs.se

Avsändare:

Ljungbergs Tryckeri AB
Box 100
264 22 Klippan
Sverige

Ny rutin för beställning av öronmärken

Använder du OS ID Stallmästaren AB som leverantör av öronmärken till dina får kan du inte sen den 17 maj som tidigare beställa från Jordbruksverkets hemsida, utan beställer direkt från leverantören via deras webbshop eller via pappersblankett. Jordbruksverket ansvarar även i fortsättningen för att godkänna både märken och utrustning samt att se till att regelverket på området följs, men registrerar inte beställningarna riktade till Stallmästaren längre.

För de som beställer märkutrustning från övriga leverantörer, Allflex, Gårdsby Iglu och Scanfarm, görs det fortsatt från Jordbruksverket under hela 2018. Från och med 1 januari 2019 avvecklar dock Jordbruksverket sin e-tjänst för beställning av märkutrustning och man får då beställa direkt även från dessa leverantörer. Fördelen med denna nyordning är att du kan få expert-hjälp direkt från leverantören med vilka märken som passar bäst för ditt behov.

Tips om klövklippning

Är du ny fårägare och vill lära dig mer om fårens klövar och hur du klipper dem? Googla på "klövklippning får" så får du upp en pdf med broschyren "Klövård och klövsjukdomar hos får". Du kan även surfa in på Jordbruksverkets hemsida och beställa hem broschyren till en lägre kostnad.

Upprop/nödrop från Sveriges fårbönder

Enligt Rovdjurspropositionen, beslutad av Riksdagen, ska tamdjurshållning inte påtagligt försvåras i någon del av landet på grund av rovdjursförvaltningen. Vidare ska socioekonomiska hänsyn tas. Vi kräver att landets myndigheter följer dessa beslut. Enskilda tjänstemän får inte tillåtas att tolka lagar och driva principer efter eget tyckande.

- Samhället måste hjälpa till ekonomiskt med förebyggande åtgärder.
- Skyddsjakt måste beviljas snabbt och i förhållande till hur stor skada som skett. Risken för kommande skador ska vägas in. Svensk lagstiftning ställer, enligt den snart hundra år gamla Lag om ägofred, krav på att djurägaren ska "hålla sådan vård om dem att de inte kommer in på annans ägor". Detta är vad lagen kräver av djurägare och skyddsjakt kan därmed inte villkoras utifrån hur angripna djur har varit inhägnade.
- Full ersättning för de kostnader ett angrepp för med sig. Även kostnader för kadaverhämtning ska ersättas.
- Sveriges djurägare ska bli trodda, respekterade och väl bemötta.

Detta måste gälla alla fårägare i hela Sverige, det ska inte spela någon roll var man bor.

Svenska Fåravelsförbundet 11 maj 2018

Vill du skriva under uppropet så googla på "Upprop/nödrop från Sveriges fårbönder".

Bild: Nils Jakobsson